

Yhteenveto

Työ- ja elinkeinoministeriön Ota kantaa.fi –palvelussa toukokuussa 2016 julkaisemaan kyselyyn tuli yhdeksän vastausta. Kommentteja saatiin laidasta laitaan sekä kriittisiä että kannattavia. Kiitos kaikille vastanneille! Ohessa yhteenveto saaduista kommentteista.

Mahdollisuudet

Jakamistalouden mahdollisuuksia nähtiin monipuolisesti niin yksilö- kuin yhteisötasolla, yhteiskunnan ja talouden eri sektoreilla. Vastauksissa tuotiin esille muun muassa seuraavia näkemyksiä:

- Liikenne hyötyisi jakamistaloudesta, vaikutuksia hyvinvointiin, ympäristöön ja terveyteen. Yksilötasolla säästyy rahaa, yhteiskunta säästäisi parkkipaikkoja ja tiekuluissa.
- Mahdollisuuksia kaupunkien läheiselle maaseudulle (kumppanuusmaatalousmallit).
- Yhteisöllisyyden vahvistaminen. Lähimmäisen/naapurin apu ja avun tarve löytäisivät helpommin. Voisi tuoda ratkaisuja esim. väestön ikääntymiseen liittyvien haasteiden ratkaisemiseen.
- Jakamistalous voi vapauttaa kapasiteettia viranomaisilta, koska edistää kansalaisten omaehtoista toimintaa.
- Mahdollistaa uuden kokonaisvaltaisten palvelujen tarjonnan asiakaslähtöisesti.
- Liikenteessä tapahtuu iso murros. Yksityiskohtainen tieto ihmisten liikkumistarpeista muuttuu ratkaisevaksi hyödykkeeksi, ja se pitää saada avoimeksi dataksi, ja sen jälkeen eri toimijat voivat tarjota omia palvelujaan: ajoneuvoja, kuljettamista, matkankantajajärjestelmiä, asiakasrajapintoja jne. Auton omistaminen muuttuu järkeväksi, sillä on iso vaikutus kaupunkirakenteeseen, ilmastopäästöihin, liikkumiskustannuksiin jne.
- Mahdollisuuksia on alalla kuin alalla, uusi tapa ajatella asioita, minäkeskeisyydestä laajempaan ajatteluun

Haasteet

Kysyttäessä jakamistalouden haasteista, kiinnitettiin huomiota eri säädösaloihin liittyviin ongelmiin sekä jakamistalouden kehittymisen mahdollisiin seurauksiin mm. talouden ja yksilön kannalta. Toisaalta epäiltiin myös sitä, hyötyykö yhteiskunta ylipäättään jakamistaloudesta.

- Ongelmat vakuutuksissa
- Asenteelliset esteet
- Jakamistalous järkyttää vanhoja toimintoja eri tavoin sekä lainsäädännön osalta että toimintatavoissa
- Verolainsäädäntöön liittyvät haasteet aikapankkimallissa, mikropalveluissa ja vastapalveluissa tilanteissa, joihin liittyy pieniä rahallisia korvauksia.
- Miten taata tasapuoliset kilpailuolosuhteet, jos esim. kuluttajaoikeudelliset velvoitteet ovat hyvin erilaisia riippuen siitä, oletko jakamistalouteen pohjaava toimiva vai ammattimainen yrittäjä.
- Yhteiskunnalliset velvoitteet on hoidettava ja harmaan talouden esiintyminen torjuttava.
- Tärkeää, että tieto liikkumistarpeesta pysyy avoimena datana ja mahdollistaa monipuolisen kilpailun liikenteen alalla. Jos näin ei ole, on vaarana, että jokin kansainvälinen alustapalvelu nappaa matkoista valtaosan.
- Jakamistalous edellyttää tietotekniikan hallintaa ja perustuu aktiivisuuteen, jolloin huonokuntoiset ja syrjäytyneet jäävät ulkopuolelle.

- Jakamistalous ei ole liiketoimintaa eikä yhteiskunta siitä hyödy.
- Jos työnantajavelvoitteita ei hoideta, epäterve kilpailu lisääntyy ja sosiaaliturvarahoitus ja verotulot pienenevät.

Ideoita jakamistalouden edistämiseksi

Vastauksissa esitettiin monenlaisia ideoita jakamistalouden edistämiseksi. Kriittiseltä kannalta esitettiin puolestaan vastakysymys, miksi harmaata taloutta pitäisi edistää.

Jakamistalouden edistämiseksi esitettiin mm. seuraavia toimia:

- Tietoisuuden lisääminen ja mallin avaaminen kaikelle kansalle
- Onnistutaanko luomaan jakamistaloudelle nopeasti sellaiset pelisäännöt, jotka lisäävät työtä, palveluja, verotuloja vai jäämmekö säätelemisongelman synnyttämään loukkuun?
- Lainsäädännön pitäisi olla mahdollisimman kannustavaa.
- Jakamis- ja alustatalouden edistämiseksi käyttöön kokeilulakeja ja muutoin kokeilukulttuuria, erityisesti niillä toimialoilla, joilla nähdään olevan potentiaalia alustatalouden kehittymiseksi.
- Edistettävä julkisten datavarantojen avaamista ja tietojärjestelmien avoimien rajapintojen lisäämistä innovatiivisen palvelukehityksen tarpeisiin.
- Taksilaki on päivitettävä.
- Liikkumistarvedata on avattava lakisääteisesti.
- Tilanteesta riippuen sekä työtarjoajan tekijä että varsinkin alustan tarjoaja on määriteltävä työnantajaksi, jota koskevat työnantajan velvollisuudet.
- Kun keikkatyöntekijä toimii yrittäjänä, hänelle on ennen työtarjoajan vastaanottamista selvitettävä kaikki yrittäjävastuun asiat (veronmaksu, sosiaaliturvamaksut, vakuutusmaksut, yrittäjän työttömyysturva). Tämä edellyttää pikaista säädöksen uusimista, joiden lähtökohtana tulee olla työntekijän suojeleminen ja tasavertainen kilpailu yritysten kesken.

Vapaita kommentteja

Viimeisessä kohdassa oli mahdollista esittää kommentteja vapaasti. Esitetyt näkemykset vaihtelivat positiivisista varsin kriittisiin huomioihin.

- Jakamistalous vaatii positiivisempaa ilmapiiriä.
- Kumppanuusmaatalous ja Herttoniemen Ruokaosuuskunnan Oma Pelto ovat hyviä esimerkkejä kuluttajien tarpeesta syntyneestä jakamistalousmallista. Kaikkea ei tarvitse omistaa itse, vaan auton ja pellon puutarhureineen voi jakaa toisten kanssa.
- Jakamistaloutta tulisi tarkastella siitä näkökulmasta, mitä uusia mahdollisuuksia se meille tarjoaa. Jos keskitytään jakamistalouden uuhin, menetämme monia uusia mahdollisuuksia, joita suomalainen yhteiskunta juuri tässä murrosvaiheessa kipeästi tarvitsisi.
- Kulutuskäyttäytyminen, asenteet ja tarpeet muuttuvat. Samanaikaisesti digitalisaatio etenee lisäten kansainvälistä kilpailua. Pärjätäksemme tässä kilpailussa on tärkeää, että Suomessa hyödynnetään digitalisaation ja alustatalouden mahdollisuudet täysimääräisesti.
- Tärkeä huolehtia siitä, että pk-yritysten tarpeet ja tasapuoliset toimintamahdollisuudet otetaan huomioon ratkaisussa, joilla digitalisaatiota ja alustataloutta edistetään.

- Jakamistalous tehostaa monia toimintoja. Valtiovallan on syytä toimia aktiivisesti jakamistalousyritysten ja – järjestöjen kanssa oppiakseen siitä, mitä on tulossa.
- Asia on kannatettava, mutta vaatii kehittämistä. Ei pidä siirtää koulutusta vaativiin tehtäviin innokkaita amatöörejä.
- Uber ei ole jakamistaloutta. Se, että virkamiehet eivät tiedä sen liikeidea ja toimintamallia on järkyttävää. Moni olisi sallimassa veroparatiisiyhtiön ja harmaan talouden.
- Jakamistalouteen liittyviä käsitteitä (verkostotalous, kevytyrittäjyys, joukkoistaminen) käytetään ymmärtämättä niiden merkitystä. Käsitteiden hämärtämisellä halutaan peittää se, että keikan tekijä joutuu yrittäjäasemaan, jota koskevat yrittäjävelvollisuudet, eikä hän ole oikeutettu ansiosidonnaiseen työttömyysturvaan.
- Alustojen tarjoajat keräävät suuria voittoja, joten verotulot eivät jää Suomeen vaan useimmiten ne kätketään veroparatiiseihin. Poliittiset päättäjät ovat häikäistyneitä bisneksen tarjoamista näkymistä eivätkä ymmärrä/halua ymmärtää tällaisen toiminnan seurauksia yhteiskunnalle.